

Kartlegging av innkjøp fra vikarbyrå i kommunehelsetjenestene

Norsk sykepleierforbund, februar2022

Oppdrag og fremgangsmåte

NSF har i samarbeid med Burson Cohn & Wolfe forsøkt å kartlegge kommunenes innkjøp av tjenester fra vikarbyrå innen helse- og omsorgssektoren.

Kommuner rapporterer kostnader knyttet til helse- og omsorg på et mer overordnet nivå til KOSTRA, men det stilles ikke noe krav om isolering av innkjøp av vikartjenester i regnskapet. NSF ønsket derfor å synliggjøre kostnadene knyttet til innkjøp fra vikarbyrå innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene.

Vi gikk fram ved å sende en forespørsel om innsyn i regnskapet til alle landets kommuner. Her etterspurte vi utgifter de har hatt i 2020 knyttet til **innkjøp av tjenester fra vikarbyrå**, innen kostnadsart 270 og/eller 370, på funksjonene:

- *253: Helse- og omsorgstjenester i institusjon*
- *254: Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende*

For ordens skyld presiserte vi at kjøp av sengeplasser og kostnader knyttet til BPA ikke skulle inkluderes i kartleggingen.

*Kommunen Lavangen har ikke svart og mangler derfor fra grunnlaget

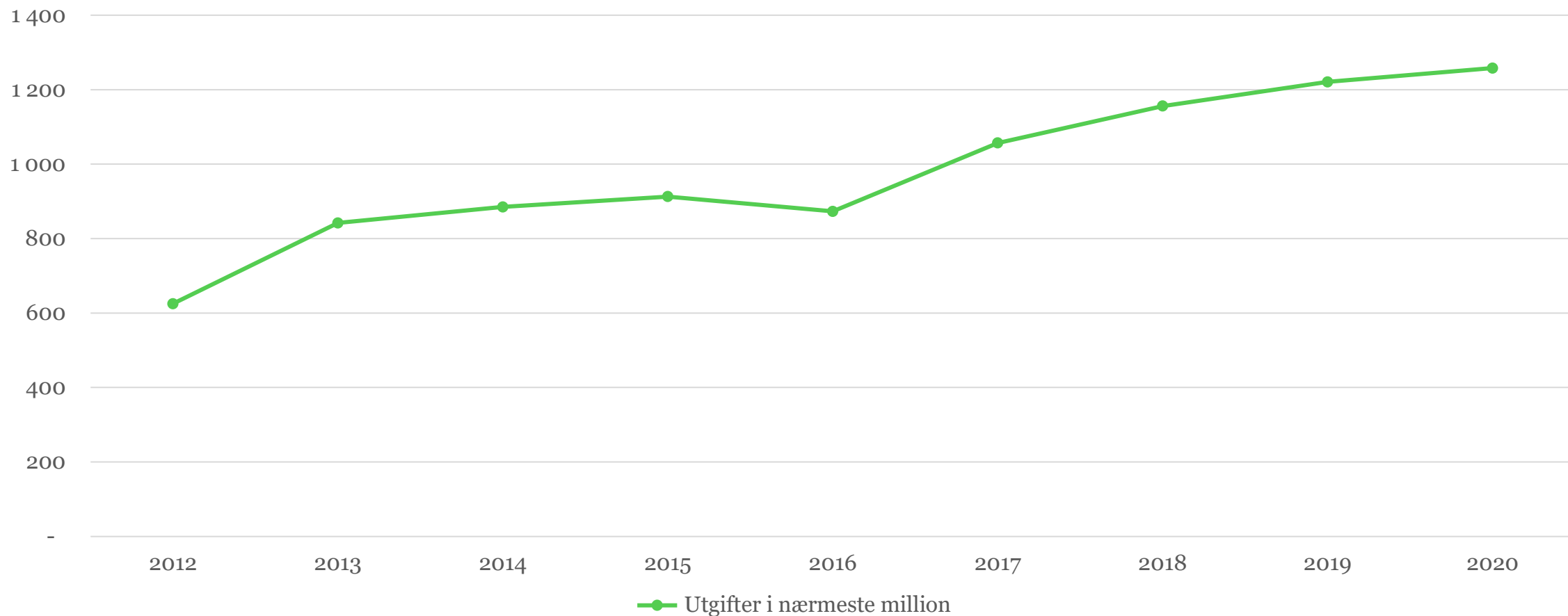
Hovedfunn

- Kommunene brukte over 1258 millioner kroner på innleie av vikartjenester i helsesektoren i 2020.
 - Dette er en økning på 3,03% fra 2019.
- Kommunene har rapportert følgende tall for 2019 og 2020:
 - 2019: **1 220 554 447**
 - 2020: **1 258 341 668***
- Dette gir en økning på **37 787 221** kr, eller +3,03%
- Siden 2013 har beløpet økt med 425 millioner kroner
- Ser vi bort fra Lavangen som ikke har svart ser tallene slik ut:
 - 2019: **1 219 393 179**
 - 2020: **1 258 341 668**
- Dette tilsvarer en økning **38 948 489** eller 3,1%

*Lavangen har ikke rapport sine tall for 2020, men rapporterte for 2019. De rapporterte utgifter på 1 161 268 kr i 2019.

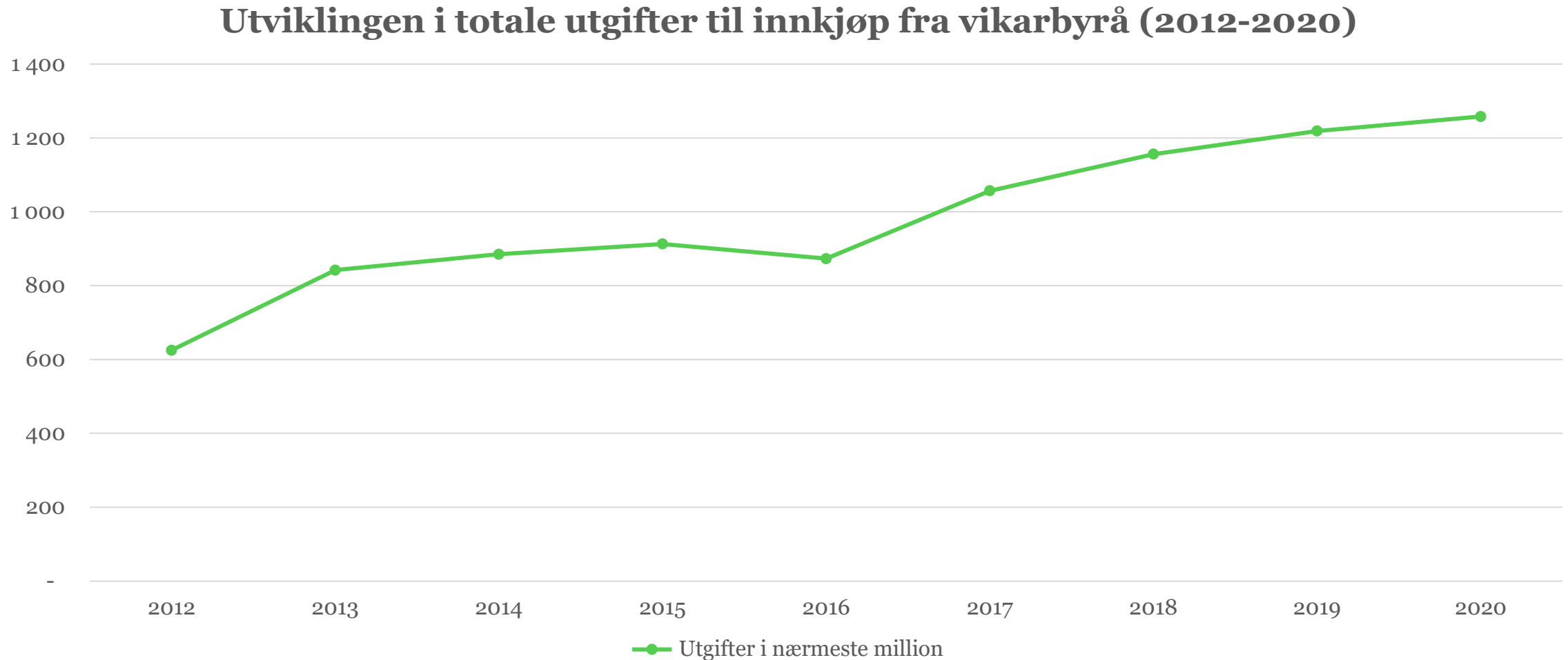
Utviklingen i totale utgifter til innkjøp fra vikarbyrå (2012-2020)*

Utviklingen i totale utgifter til innkjøp fra vikarbyrå (2012-2020)

*Tall avrundet til nærmeste million. Tall for Lavangen mangler for 2020.

Utvikling i totale utgifter til innkjøp fra vikarbyrå, uten Lavangen (2012-2020)*

*Tall avrundet til nærmeste million.

*Tall for Lavangen ekskludert i historiske data.

Noen kommuner skiller seg ut

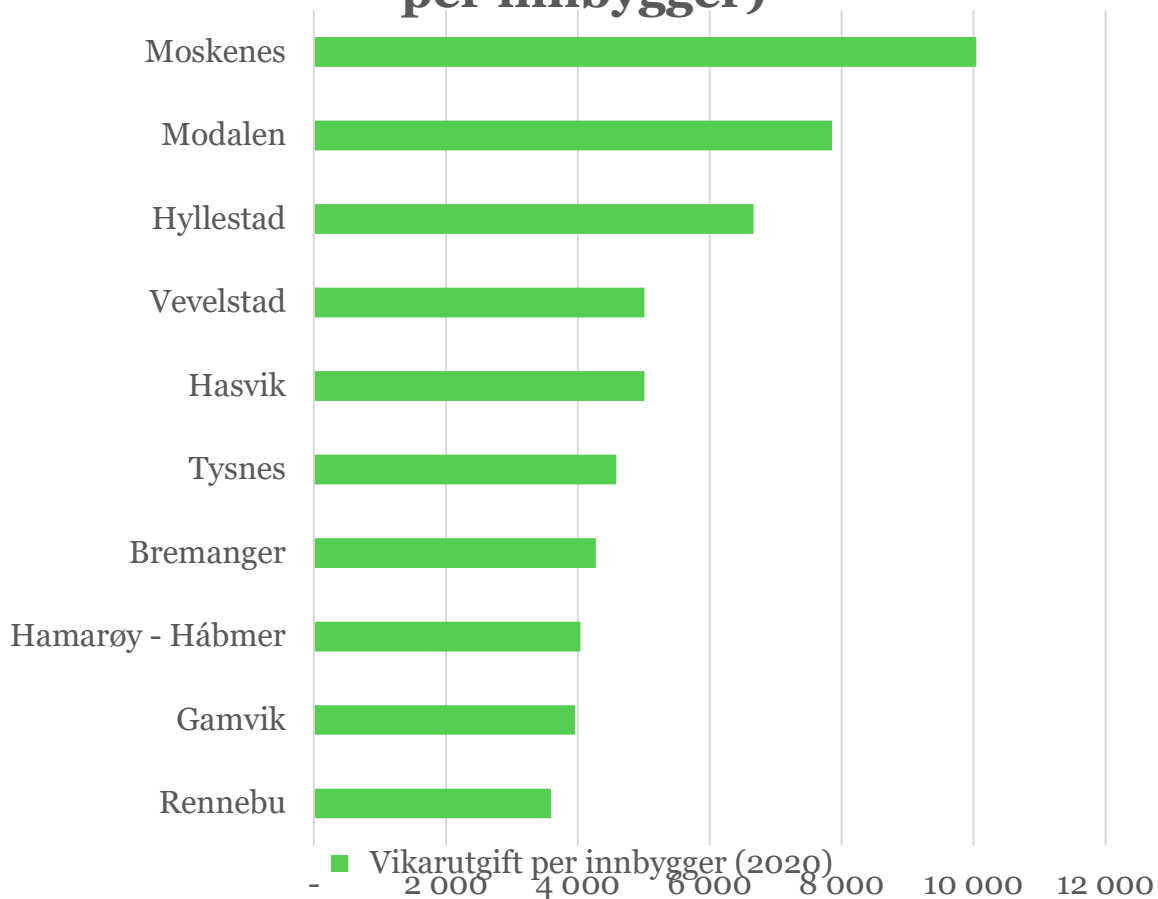
- Oslo kommune har de høyeste utgiftene: 94 millioner i 2020 (mot 83 millioner i 2019)
- Bærum kommune er nummer to: 50 millioner i 2020 (mot 8 millioner i 2019)
- Trondheim er nummer tre: 49 millioner i 2020 (mot 46 millioner i 2019)

- Bærum har den største rapporterte økningen, fra 8 millioner (2019) til 50 millioner (2020), en økning på nesten 42 millioner (495%)
- Stavanger har den største rapporterte nedgangen, fra 41 millioner (2019) til 23 millioner (2020), en nedgang på 18,1 millioner (-44%)
- Også Aurland rapporterte stor nedgang, fra 16 millioner (2019) til 0 kroner (2020), en nedgang på 100%

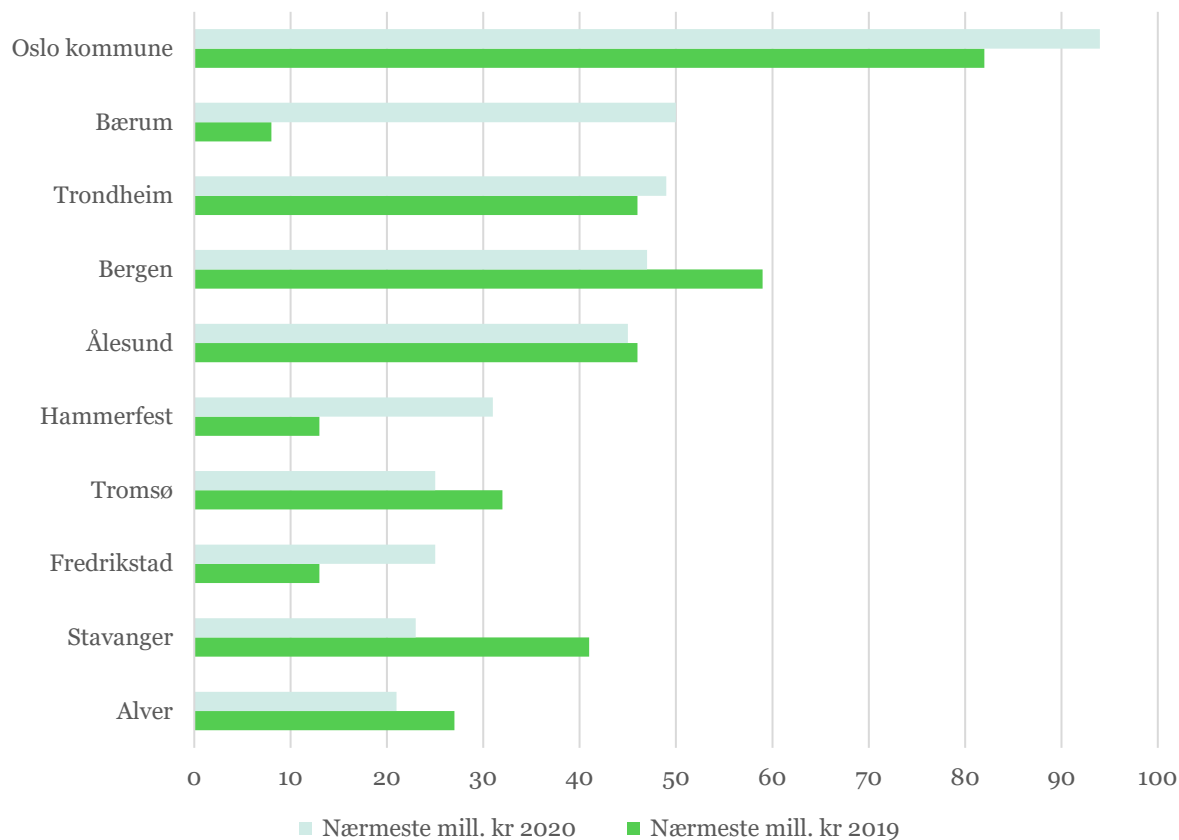
- Moskenes er fremdeles kommunen med høyeste utgifter per innbygger med 10 039,02 kr.

Moskenes bruker mest per innbygger, Oslo bruker mest totalt

De 10 kommunene med størst utgifter til innkjøp fra vikarbyrå 2020 (kroner per innbygger)

De 10 kommunene med størst utgifter til innkjøp fra vikarbyrå 2019/2020 (mill. kr)

120 kommuner har hatt vekst i utgiftene

- 122 kommuner har **økt sine utgifter** fra 2019 til 2020 (mot 140 kommuner fra 2018 til 2019*)
- 138 kommuner oppgir at de **ikke hadde utgifter** til vikarbyrå i 2020. (I 2019* var det 121 kommuner som rapporterte ingen utgifter)
- 130 kommuner rapporterer at de har **redusert utgiftene** (mot 127 i 2019). 33 av disse har eliminert alle sine kostnader fra 2019 til 2020. (Mot 34 fra 2018 til 2019*)

Antallet kommuner som øker sine utgifter har gått ned siden 2019, om vi ser på den nye kommunestrukturen. Også antallet kommuner som ikke har utgifter til innleie av sykepleiervikarer har økt.

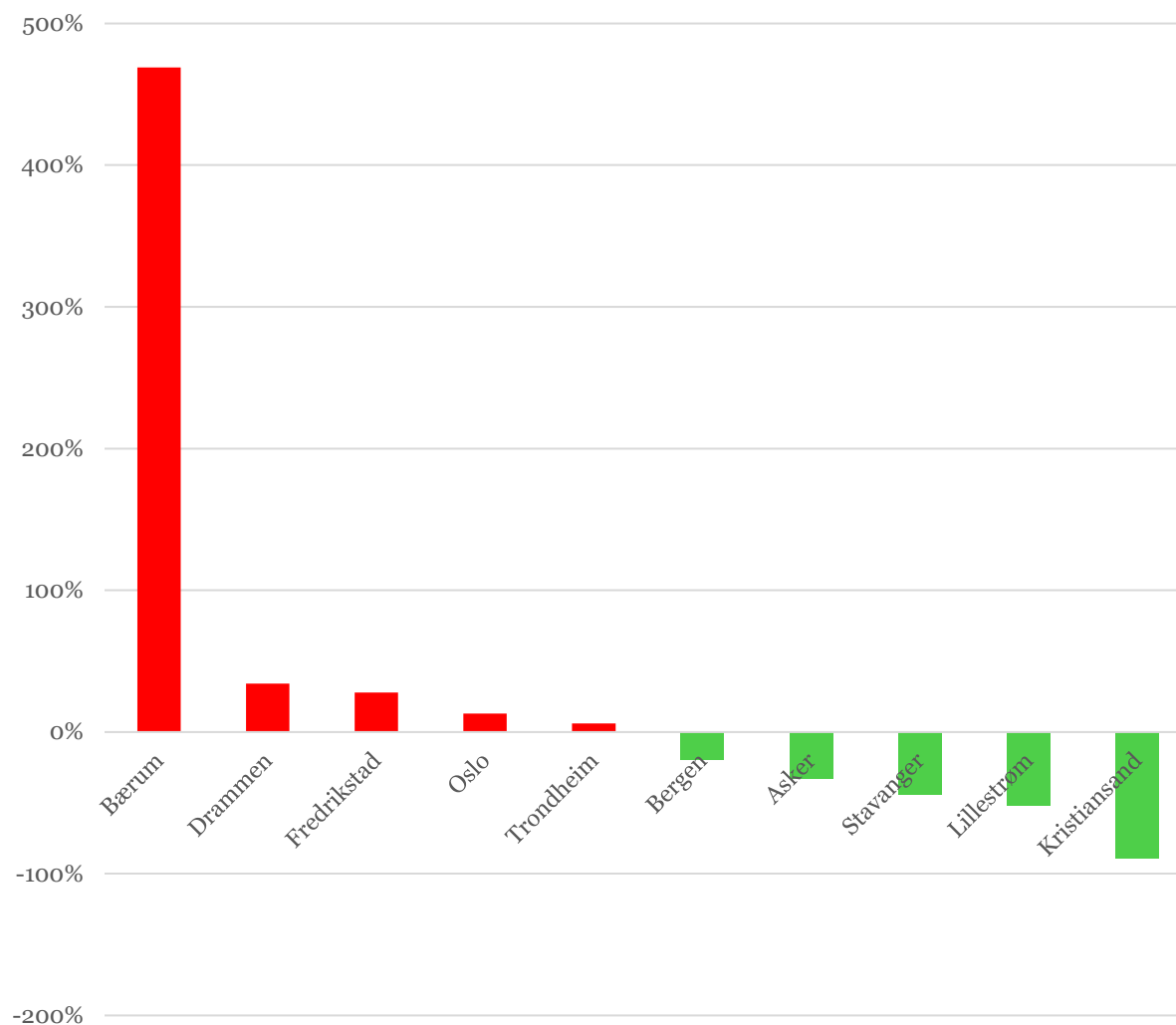
Like mange kommuner rapporterer reduserte utgifter, og antallet som har kuttet sine utgifter helt er tilsvarende sist års undersøkelse.

*Utregnet for ny kommunestruktur med 356 kommuner

Både økning og nedgang i de største byene

By/tettsted	Innkjøp vikarbyrå 2020 (mill. kr.)	Prosentvis endring 2019 - 2020
Oslo	94,1	13 %
Bergen	47,3	-20%
Trondheim	49	6%
Stavanger	23	-44 %
Bærum	50,4	495%
Kristiansand	0,9	-89 %
Drammen	13,1	34%
Asker	16,5	-33 %
Lillestrøm	5,7	-52 %
Fredrikstad	25,5	28 %

Prosentvis endring 2019-2020

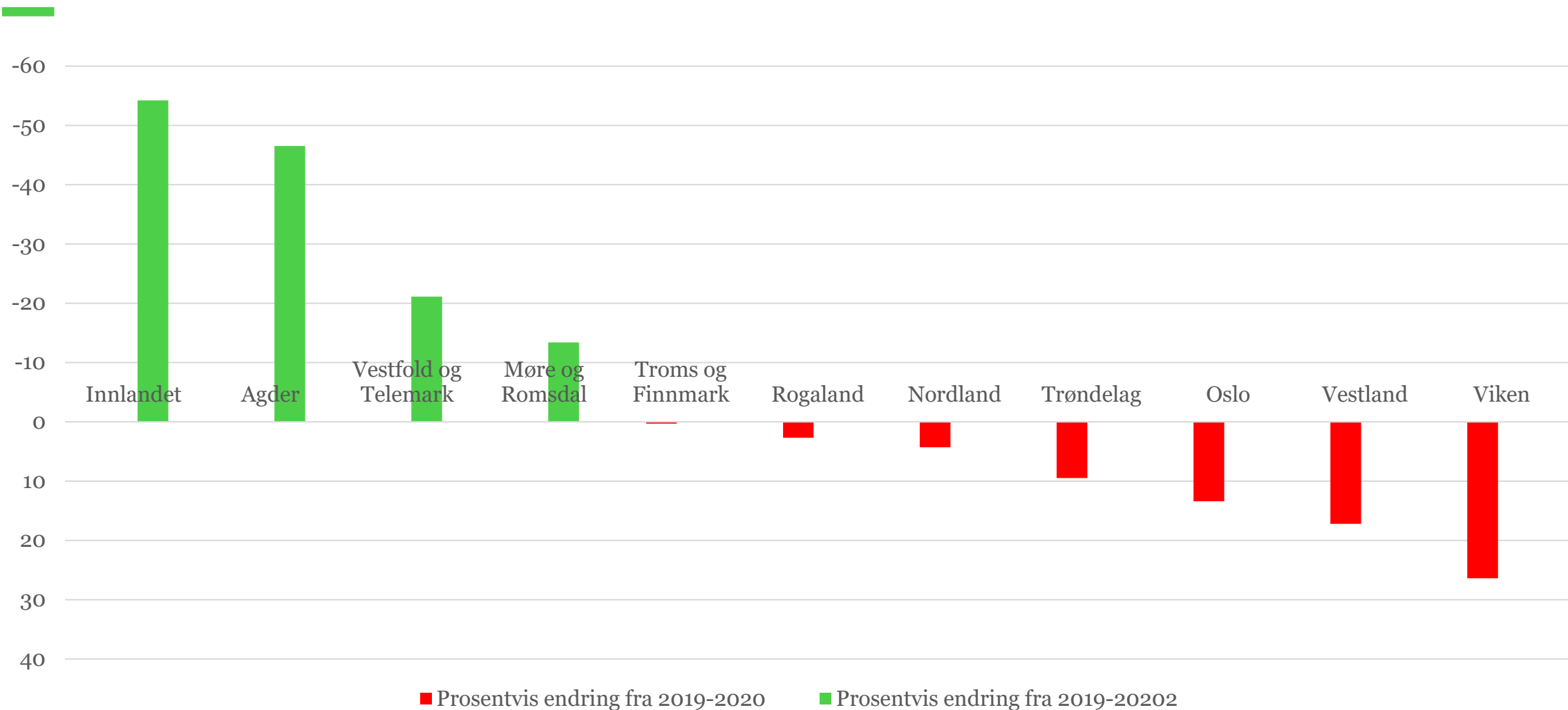
Fylkesvis oversikt*

Fylke	Innkjøp 2020
Viken	296 812 810,0
Oslo	94 056 805,0
Trøndelag	99 560 584,0
Rogaland	67 805 971,7
Troms og Finnmark	121 138 791,0
Vestland	274 393 317,2
Nordland	115 395 856,0
Møre og Romsdal	95 545 785,2
Vestfold og Telemark	27 001 617,0
Agder	31 574 918,0
Innlandet	35 055 213,0

Fylke	Prosentvis endring 2020
Innlandet	-54,2
Agder	-46,5
Vestfold og Telemark	-21,1
Møre og Romsdal	-13,4
Troms og Finnmark	0,3
Rogaland	2,7
Nordland	4,3
Trøndelag	9,5
Oslo	13,4
Vestland	17,2
Viken	26,4

*Tall for Lavangen mangler for 2020.

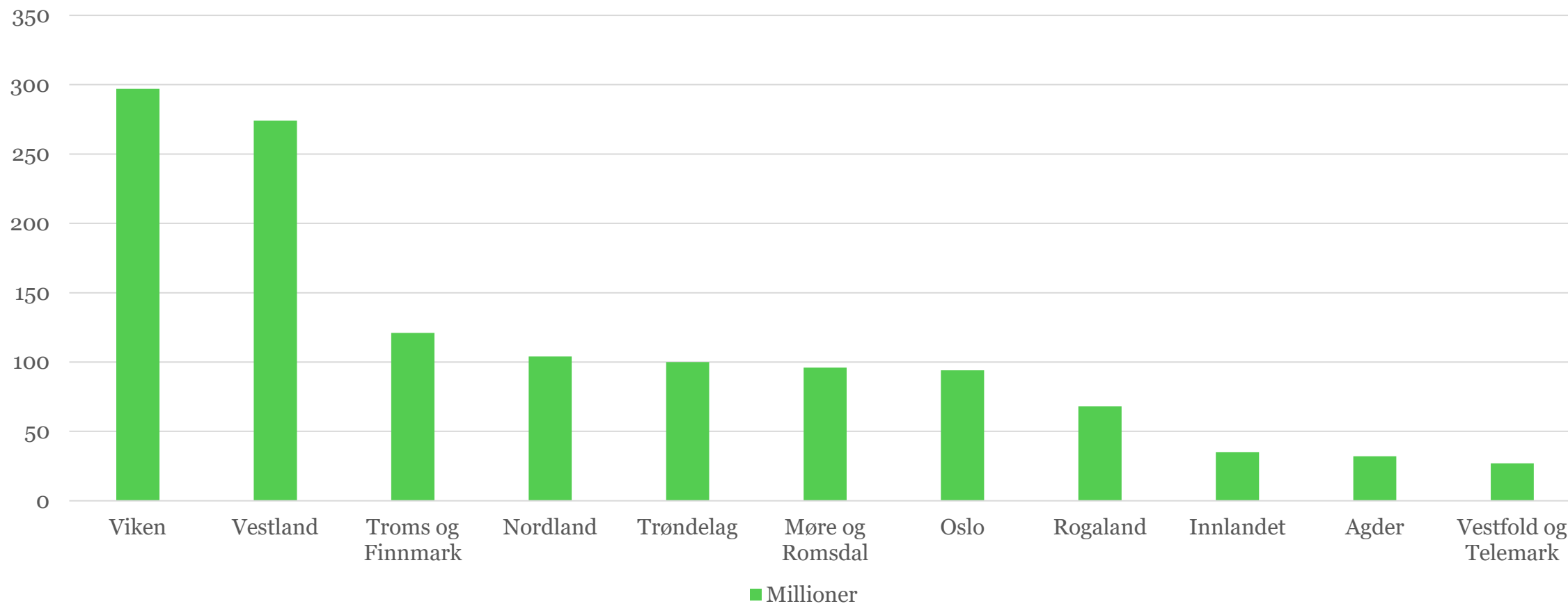
Rangering av fylkesvise endringer* (%)

*Tall for Lavangen mangler for 2020.

Rangering av fylkesvise utgifter*

Rangering av fylkesvise utgifter

*Tall oppgitt i nærmeste million.

*Tall for Lavangen mangler for 2020.

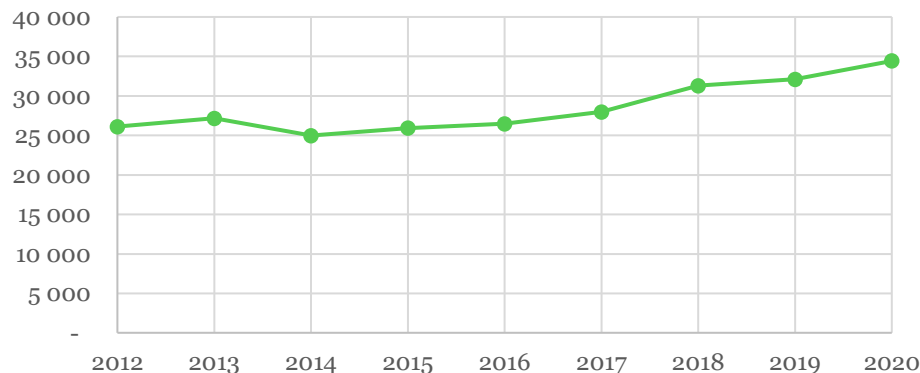
Fylkesvis oversikt

- Viken har tatt over som fylket med høyeste utgifter i 2020, etterfulgt av Vestland og Troms og Finnmark.
- Vestfold og Telemark har også etter sammenslåing de laveste utgiftene
- Innlandet (-54,2%), Agder (-46,5%), Vestfold og Telemark (-21,1%) og Møre og Romsdal (-13,4%), rapporterer nedgang fra 2019 til 2020.
- Viken (26,4%) og Oslo (13,4%) rapporterer de største økningene
- 7 fylker rapporterer en økning i utgifter, mens 4 rapporterer en nedgang

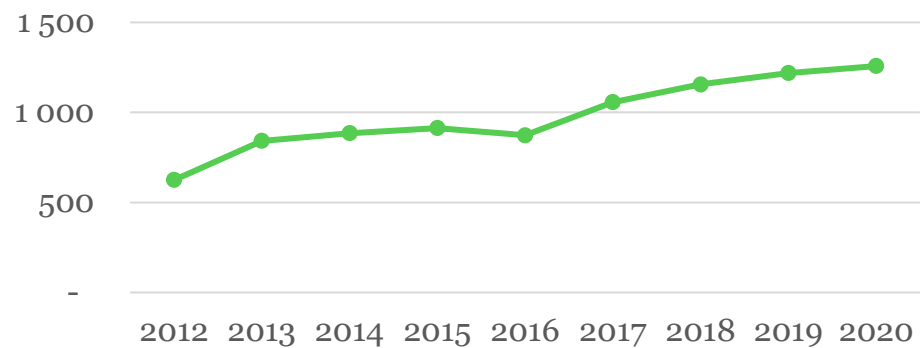
*Tall for Lavangen mangler for 2020.

Både utgifter og antall årsverk fortsetter å stige

Antall sykepleierårsverk i kommunene

totale utgifter til innkjøp fra vikarbyrå (2012-2020) i millioner

Antall sykepleierårsverk

Tallene er beregnet ut i fra SSBs tabell 11924:
Omsorgstjenestene - avtalte årsverk , etter utdanning

Følgende variabler er med i tallgrunnlaget:

- Psykiatrisk sykepleier, årsverk i pleie og omsorg
- Geriatrisk sykepleier, årsverk i pleie og omsorg
- Sykepleiere med annen spes./vd. Utd, årsverk i pleie og omsorg
- Andre sykepleiere, årsverk i pleie og omsorg

I grunnlaget fra SSB mangler tallene fra Sandefjord i 2012-2016 og Harstad for 2012

•Kommunenes totale utgifter til innkjøp fra vikarbyrå øker fra 625 mill. kr. i 2012 til 1 258 mill. kr. i 2020.

•Antall sykepleierårsverk i kommunene øker fra 25 848 i 2012 til 34 400 i 2020.

*Tall for Lavangen ekskludert fra historiske data.

Antallet kommunale årsverk øker både i kommunene med størst reduksjon og økning i vikarkostnader

Kommuner med størst økning i utgifter til vikarbyrå	Økning i utgifter til vikarbyrå, 2019-2020	Endring i antall sykepleierårsverk, 2019-2020
Bærum	41 941 978	20,2
Hammerfest	17 496 189	7,2
Ullensvang	15 874 711	2,3
Halden	15 065 473	3,4
Kvinnherad	14 071 336	24,2
Fredrikstad	12 022 264	21,8
Bjørnafjorden	11 751 833	-8,6
Oslo kommune	11 089 745	161,6
Sarpsborg	10 875 872	12,6
Hamarøy - Håbmer	9 790 423	23,0*

Kommuner med størst reduksjon i utgifter til vikarbyrå	Reduksjon i utgifter til vikarbyrå, 2019-2020	Endring i antall sykepleierårsverk, 2019-2020
Stavanger	-18 139 404	32,1
Aurland	-15 818 198	0,1
Lillehammer	-15 506 915	-5,1
Øygarden	-13 926 190	9,1
Bodø	-13 881 517	7,6
Eidsvoll	-12 814 629	19,3
Bergen	-11 972 561	17,4
Indre Østfold	-11 143 096	-19,7
Grimstad	-10 114 383	10,4
Salangen	-10 014 069	-0,2

* Ingen registrerte årsverk i 2019 grunnet kommunesammenslåing

Relevante spørsmål

- **Økningen fortsetter.** Utgiftene har fortsatt å øke siden 2015
- **Hvilken effekt har pandemien hatt?** Flere kommuner har meldt tilbake at de ikke har leid vikarer på grunn av den pågående pandemien.
- **Hva kan gjøres for å redusere utgiftene? Eksempel:** Stavanger har mellom 2019-2020 redusert sine utgifter med over 18 millioner kroner. (Ikke økt årsverk)
- Hvilke konsekvenser har det for helsepersonell og helsetjenesten når kommunene benytter vikarbyråer fremfor fast ansatte?
- **Eidsvoll** har halvert utgiftene mellom 2019-2020 (fra 26 millioner til 13 millioner) etter en stor økning i 2018, samtidig har antallet sykepleierårsverk økt.
- **Hvordan har sammenslåingen av fylker og kommuner påvirket utgiftene?** Eksempel: Utgiftene i Innlandet og Agder har hatt en signifikant nedgang fra 2019 til 2020.